

Quick scan ecologie

Strandzone te Noordwijk; deel 1

Versie 8 december 2015

Samenvatting

Voor het strand ter hoogte van Noordwijk aan Zee wordt een bestemmingsplan opgesteld. Onderdeel van het plan zijn enkele aanpassingen aan de paden in het gebied en ondergeschikte wijzigingen aan de strandpaviljoens. Onderzocht is of er een effect op beschermde natuurwaarden is te verwachten als gevolg van de ontwikkelingen.

Uit het oriënterend onderzoek is gebleken dat er beschermde planten aanwezig zijn in de duinstrook en dat er een kleine kans is op de zandhagedis. De uitbreiding en verlegging van de paden kan een effect veroorzaken. Een afdoend onderzoek moet uitwijzen wat de groeiplaats van de beschermde soorten is en wat de mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de paden. Er is waarschijnlijk een ontheffing van de Flora en Faunawet nodig.

Op de overige natuurwaarden worden geen effecten verwacht. Er is geen vergunning van de Natuurbeschermingswet of een wijziging van de ruimtelijke verordening nodig.

Inhoud

- 2 — Aanleiding
- 3 — Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden
- 5 — Waarnemingen: veldgegevens en literatuur
- 7 — Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden
- 8 — Conclusie en advies
- 8 — Bronnen

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Noordwijk
Projectnummer	15.149A
Datum	8 december 2015
Auteur	P.J.H. van der Linden
Gecontroleerd	T. Ursinus
Status	definitief

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
Tel 06 - 27564247
E-mail vanderlinden@elsenlinde.nl

H 01

Aanleiding

ter hoogte van de bebouwde kom van Noordwijk aan Zee wordt een herziening van het bestemmingsplan voorbereid. Onderdeel van de procedure is een ecologisch onderzoek naar de effecten op de natuurwaarden binnen het plangebied. Om een overzicht te behouden is het onderzoek in drie rapporten verschenen. Elk rapport is afzonderlijk te lezen. De rapporten hebben betrekking op het volgende:

- deel 1 - de strandzone ter hoogte van de bebouwing van Noordwijk aan Zee - onderzoek in het kader van de Flora en Faunawet en de overige natuurbescherming;
- deel 2 - de strandzone ten noorden van Noordwijk aan Zee - onderzoek in het kader van de Flora en Faunawet;
- deel 3 - de strandzone ten noorden van Noordwijk aan Zee - onderzoek in het kader van de gebiedsbescherming (Natura 2000).

Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan ecologie c.q. een oriënterend onderzoek van de Natuurbeschermingswet. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecoloog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van beschermde soorten c.q. of de voorgenomen ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor de doelstelling van het Natura 2000 gebied. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Gezocht wordt naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van eventueel afdoend onderzoek. Op basis van een quick scan kan worden beoordeeld of een ontheffing van de Flora en Faunawet, of een vergunning van de Natuurbeschermingswet en of een wijziging van de provinciale verordening (waarschijnlijk) noodzakelijk is. Echter voor het aanvragen van een ontheffing c.q. vergunning is een meer nauwkeurig onderzoek - het afdoende onderzoek - noodzakelijk.

Om een goed oordeel te kunnen geven is in augustus/september 2015 door een ecoloog een bezoek gebracht aan het terrein en is onderzocht wat de potentieel aanwezige natuurwaarden zijn, In de voorliggende notitie worden de resultaten van het oriënterend onderzoek besproken.

In het voorliggende rapport wordt het onderzoek voor deel 1 gepresenteerd; de potentiële effecten op beschermde natuurwaarden (soorten en gebieden) van de strandzone ter hoogte van de bebouwing van Noordwijk aan Zee.

Het terrein ter hoogte van de bebouwde kom bestaat uit het strand en een smalle en lage rij duinen tussen het strand en de boulevard. De geplande werkzaamheden op deze locatie bestaan uit:

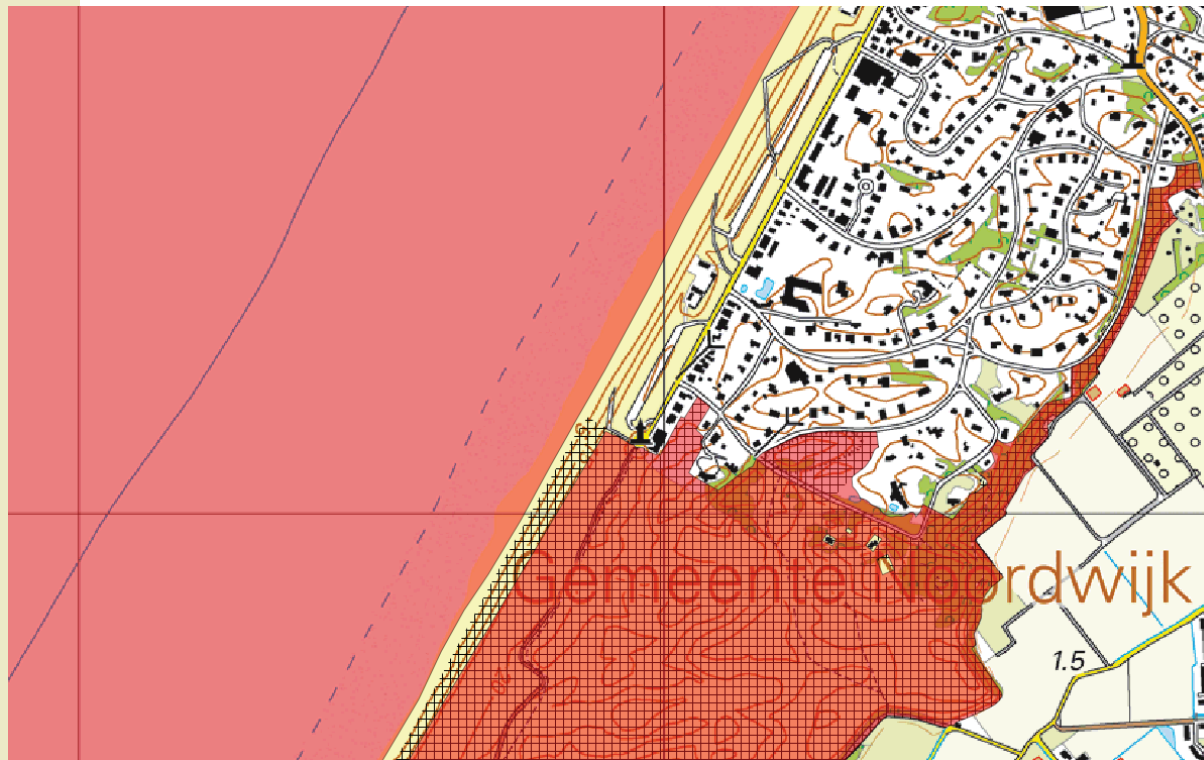
- Een ecologisch wandelpad tussen afrit 10 en 19 (het precieze traject moet nog verder worden uitgewerkt);
- De bestaande afritten 1 t/m 9 zullen worden verbreed en er komt (mogelijk) aan weerszijden van alle verbrede afritten gelegenheid voor het stallen van fietsen;
- Een beperkte uitbreiding van de terrasmogelijkheden;
- De bestaande afritten 10 t/m 21 zullen worden verbreed en er komt bij of langs de afritten gelegenheid voor het stallen van fietsen. Er wordt gedacht aan een zone van 5 meter evenwijdig aan de Koningin Wilhelminaboulevard en de Zeereep of in zones aan weerszijden van alle verbrede afritten;
- De bestaande afritten 20 & 21 worden mogelijk aangepast om zo een verplaatsing van een strandpaviljoen op het strand mogelijk te maken.

Op het strand ter hoogte van de bebouwing staan veel paviljoens, bijna ieder paviljoen heeft een eigen afslag van de openbare weg door het duin naar het paviljoen. Bij de Koningin Astrid Boulevard staan enkele gebouwtjes (Zuiderbad en Zon- en Zeebad) staat - ingegraven - in het duin en er is een parkeerterrein in het duin aanwezig. De nieuwe duinen voor de Koningin Wilhelminaboulevard zijn aangelegd in het kader van de kust-versterking. De duinen langs de Koningin Astridboulevard zijn ouder. In noord-zuidrichting loopt door de nieuwe duinen een pad door het duin. Tussen deze wirwar van paden en verhardingen is een redelijk goed ontwikkeld grijs duin aanwezig. Plaatselijk is een primaire ontwikkeling van wit naar grijsduin zichtbaar.

Aan de noordzijde en de aan de zuidzijde grenst het duin aan de Natura 2000 en aan het Natuurnetwerk Nederland. Aan de noordzijde is dat het Natura 2000 gebied Kennemerland Zuid en aan de zuidzijde de Coepelduynen.

Natura 2000 gebied Kennemerland Zuid

Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. Overal in het gebied Kennemerland-Zuid behoren de duinen aan de westzijde tot de kalkrijke (zeer kalkrijk tot minder kalkrijk) duinen en de duinen aan de landzijde tot de kalkarme duinen (uitgezonderd de smalle strook ten noorden van Noordwijk aan Zee die geheel tot de kalkrijke duinen behoren). Die kalkrijke duinen reiken tot enkele km landinwaarts en kennen plaatselijk een abrupte overgang zoals bij De Zilk: duindoornstruweel grenst daar aan dichte vegetaties van adelaarsvarens. Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op, met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen. Vegetaties van vochtige en natte duinval-

Ligging van de Natura 2000 gebieden (raster) en het Natuurnetwerk Nederland (rood)
In het noorden en het zuiden van het plangebied.

leien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. Hier komen over voorbeelden van het zeedorpenland- schap voor. De oudere duinen van het zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwik- keld kalkarm duingrasland. Ook zijn ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig. Het Kennemerstrand is de enige locatie langs de Hollandse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is. Aan de binnenduinrand zijn diverse landgoede- ren aanwezig. Hier zijn een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinze flora.

Natura 2000 gebied Coepelduynen

De Coepelduynen omvatten de smalle strook kustduinen tussen Katwijk en Noordwijk. Het relatief kleine gebied heeft een gevarieerd duinlandschap dat reliëfrijk en land- schappelijk zeer afwisselend is. Het gebied behoort tot de kalkrijke jonge duinen. Er is geen duidelijke binnenduinrand aanwezig, waardoor de overgang naar het polderland- schap vrij abrupt is. Delen zijn in het verleden door de mens beïnvloed en gebruikt voor het drogen van netten, het weiden van vee en als duinakkers. Hierdoor is een specifiek open duinlandschap ontstaan met een afwisseling van duingraslanden, struwelen en bos waarin waardevolle flora en fauna voorkomt. Zo zijn er twee duinvalleien, Guyten- del en Spijkerdel. Van 1890 tot 1965 werden deze duinpannen gebruikt als aardappel- veld. Recent zijn hier natuurherstelmaatregelen getroffen door de valleien uit te graven tot op het grondwaterniveau. Er komen op grote schaal goed ontwikkelde, kalkrijke duingraslanden voor die kenmerkend zijn voor het zeedorpenlandschap, met daarin veel zeldzame plantensoorten.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Grenzend aan het plangebied liggen terreinen die vallen binnen het natuurnetwerk Nederland, de voormalige ecologische hoofdstructuur. Door nieuwe natuur te ontwik- kelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk van Nederland. Het betreft hier het duingebied en de Noordzeekustzone (zie kaarten, links).

H 03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Om te kunnen beoordelen of er eventueel effecten zijn te verwachten op beschermde soorten is het gebied bezocht door een ecooloog. Tijdens het veldbezoek van 27 augustus en op 3 september 2015 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen het plangebied. Daarvoor is gezocht naar sporen en andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en habitats is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd naar de potentieel voorkomende dieren en planten in de directe omgeving van het plangebied. Hierbij is een bronnenonderzoek uitgevoerd waarbij de verschillende relevante en actuele informatiebronnen zijn geraadpleegd.

Planten

Het onderzoeksgebied bestaat uit het strand en het duin tussen het strand en de boulevards. Door het duin lopen tientallen paden en er staan enkele gebouwtjes. Tot slot is er ook enige verharding aanwezig. Ondanks de vele doorsnijdingen en verhardingsplekken is de vegetatie tussen de wandelpaden goed ontwikkeld en als grijze duin- of witte duinvegetaties c.q. de overgangsvorm aan te duiden. De vegetatie heeft sterke gelijkenis met die van de strikt beschermde Natura 2000 gebieden. In het duin zijn beschermde planten bekend; in ieder geval is dat blauwe zeedistel (*Eryngium maritimum*) en hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*). Op het strand zelf is zeer veel bebouwing aanwezig, tussen deze bebouwing zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

Zoogdieren

De paviljoens en overige gebouwtjes zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De kans op een verblijfplaats van vleermuizen is verwaarloosbaar. In de woonwijk naast het plangebied is de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) gemeld. De status van de melding is niet duidelijk. Er zijn geen meldingen ter hoogte van het plangebied, maar onduidelijk is of het een inventarisatie-effect betreft, of dat het daadwerkelijke afwezigheid is. De enige minder algemene soort die verwacht kan worden is de dwergspitsmuis (*Sorex minutus*). Verder zullen er voornamelijk algemene tot zeer algemene soorten voorkomen. De zoogdieratlas van Zuid-Holland meldt voor het gebied het konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de vos (*Vulpes vulpes*). Verder zijn in de directe nabijheid ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) waargenomen. Geen van deze dieren heeft een vaste verblijfplaats of een essentieel jachtgebied in de duinstrook of op het strand. Het is mogelijk wel een trekroute van de ruige dwergvleermuis.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn - door de weersomstandigheden en het tijdstip - geen bijzondere vogels waargenomen. Van de gierzwaluw (*Apus apus*) en de huismus (*Passer domesticus*) zijn op enige afstand in het dorp waarnemingen van broedende vogels bekend. Op

het strand en in de duinstrook is veel verstoring door bezoekers en recreanten aanwezig. De Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk meldt de graspieper (*Anthus pratensis*) voor het duin bij de Astridboulevard. Dat is gelet op de versnippering van het duin door wandelpaden een opvallende waarneming. De roodborsttapuit (*Saxicola rubicola*) heeft in beide duinen gebroed. Verder worden er geen bijzondere vogels of vogels met een jaarrond beschermd nest verwacht in de plandeel. Gezien de vrij intensieve verstoring (veel recreanten en een uitgebreid padenstelsel) worden weinig vogels verwacht.

Herpetofauna en vissen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Soorten met een directe binding aan oppervlaktewater worden daarom niet verwacht. Wel worden overwinterende rugstreeppadden (*Bufo calamita*) verwacht. De duinen en de binnenduinrand zijn het belangrijkste verspreidingsgebied van deze soort. Voor de specifieke duinstrook is de rugstreeppad niet aangegeven (in waarneming.nl). De soort kan - al dan niet als zwerver - niet zonder meer worden uitgesloten. In het duin zijn zandhagedissen (*Lacerta agilis*) te verwachten. Uit informatie van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk blijkt dat deze soort zeker aanwezig is langs de Astridboulevard en zeer waarschijnlijk (weer) aanwezig is bij de Wilhelminaboulevard.

H 04 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Ook wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen het Natuurnetwerk Nederland, het weidevogelleefgebied, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Flora en Faunawet

Er zijn beschermde soorten aangetroffen c.q. te verwachten binnen het plangebied. Aanwezig zijn beschermde planten, zandhagedis en potentieel de rugstreeppad. De exacte verspreiding van de beschermde planten is niet duidelijk. Voor een juist oordeel over de effecten van de verbreding van de paden, en de aanleg van fietsenstallingen - en het aanleg van een nieuw pad - is een nauwkeurige inventarisatie van de beschermde planten en de zandhagedis in de duinstrook noodzakelijk. Voor de verbreding van de paden en het aanleggen van nieuwe paden of fietsstallingen is (waarschijnlijk) een ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk.

De rugstreeppad kan niet worden uitgesloten in het duin. Er zullen geen effecten ontstaan op de overwinteringsmogelijkheden van de rugstreeppad. Hiervoor is een ontheffing niet noodzakelijk.

Op het strand zijn geen beschermde soorten aangetroffen. De kans op een effect als gevolg van de uitbreiding van de strandbebouwing of de terrassen is daarmee afwezig.

Natuurbeschermingswet

Beschermde Natura 2000 gebieden grenzen aan de planlocatie. Er zijn geen verkeersaantrekkende activiteiten gepland. Er is geen sprake van een extern

effect op de Natura 2000 gebieden. De strandslagen liggen niet binnen het beschermde natuurgebied, waardoor er evenmin afname van oppervlakte beschermd habitat is te verwachten. Aangezien een effect niet waarschijnlijk is en een significant effect onwaarschijnlijk is, is geen nader onderzoek voor de Natura 2000 nodig.

Natuurnetwerk Nederland

De gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland liggen op gelijke afstand als de Natura 2000 gebieden voorwat het duingebied betreft. Er is geen aanleiding te veronderstellen dat er een substantiële toename van recreatie en daarmee een toename van effecten wordt veroorzaakt. Hoewel niet als zodanig beschermd is de duinstrook wel een belangrijke migratieroute tussen de beide Natura 2000 gebieden. Of de verbreding van de afslagen een negatief effect veroorzaakt is zonder nader onderzoek moeilijk te duiden. Daarvoor moet eerst bekend worden in hoeverre de duinstrook een belangrijke migratieroute vormt voor de verschillende soorten. In het Natuurbeleidplan van de gemeente is de duinstrook aangegeven als een belangrijke ecologische verbindingstrook.

Qua landschap is het verbreden van de huidige paden en de aanleg van een nieuw wandelpad geen verbetering van de kwaliteit en de belevingswaarde.

Alternatief

Gezien de potentieel aanwezige effecten op beschermde natuurwaarden is het van belang te onderzoeken of er een alternatief is dat als oplossing van het knelpunt kan dienen. Gedacht kan worden aan het plaatsen van goede fietsvoorzieningen buiten de duinstrook op de aanwezige verharding en het tegengaan van fietsparkeren langs de paden. Het educatieve wandelpad is slechts mogelijk als de groeiplaatsen van beschermde soorten worden vermeden. Hetzelfde geldt voor het verschuiven c.q. aanpassen van afrit 20.

Voor het strand ter hoogte van Noordwijk aan Zee wordt een bestemmingsplan opgesteld. Onderdeel van het plan zijn enkele aanpassingen aan de paden in het gebied en ondergeschikte wijzigingen aan de strandpaviljoens. Onderzocht is of er een effect op beschermde natuurwaarden is te verwachten als gevolg van de ontwikkelingen.

Door een ecooloog van bureau Els & Linde B.V. is in augustus/september 2015 het terrein bezocht en beoordeeld of er beschermde planten- en diersoorten aanwezig zijn binnen het plangebied en of deze soorten schade ondervinden van de gewenste ontwikkelingen.

Flora en Faunawet

Op de planlocatie zijn beschermde planten aangetroffen en bekend van waarnemingen door derden. De uitbreiding van het padenstelstel kan een effect hebben op de potentiële verspreiding van de beschermde planten. Om een effect te kunnen beoordelen is een afdoende inventarisatie van de beschermde planten (en de zandhagedis) noodzakelijk. De inventarisatie moet worden uitgevoerd in het optimale seizoen. Voor de zandhagedis zijn dat twee onderzoeken in april/mei. Voor de planten is dat afhankelijk van de bloeitijd - meestal is juni een geschikte periode. De noodzaak van een ontheffing van de Flora en Faunawet is waarschijnlijk aanwezig.

Andere (geschikte) verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Er is een kleine kans op de zandhagedis in het duin. Effecten op beschermde dieren zijn waarschijnlijk afwezig. De rugstreppad kan verwacht worden, maar een wordt voor dit deel van het duin niet weergegeven. Een effect op deze soort wordt niet verwacht.

Natuurbeschermingswet

Een effect op de natura 2000 gebieden en Natuurnetwerk Nederland wordt, door de aard en de omvang van de geplande ontwikkelingen, niet verwacht.

Conclusie

Er is een afdoend onderzoek nodig naar beschermde planten en zandhagedis, en er is mogelijk een ontheffing van de Flora en Faunawet nodig. Ook een verklaring van geen bedenkingen kan dan worden gevraagd.

Er is geen vergunning van de Natuurbeschermingswet nodig en er is geen afwijking van de ruimtelijke verordening Zuid-Holland nodig.

Boven wettelijk

Potentieel is de duinstrook van belang als migratieroute voor verschillende dieren tussen de duinen ten noorden en ten zuiden van de bebouwde kom. Niet duidelijk is of uitbreiding van het padenstelsel hierop een effect heeft.

Anonymus (2006) Natuurlijk Noordwijk. Concept-Natuurbeleidsplan Noordwijk. Gemeente Noordwijk.

Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest- Afrika. Triton Natuur

Dijk J. van, P.J. Spierenburg & H.J. van Stijn (2011) Tussen tulpen en de zee. Vogels van de Duin- en Bollenstreek. Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk, Noordwijk.

Mostert, K. & J. Willemsen (2008) Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Roodzand, C. (2009) Natuurtoets strandpaviljoens Noordwijk. Toetsing in het kader van wet- en regelgeving voor natuur. Grontmij, Alkmaar.

Verkade, H. (2012) Vogels op het strand bij Noordwijk. Sula 25 (1): 12-40

- noordwijk.nl
- strandloper.nl
- waarneming.nl
- zuid-holland.nl